Historie demonstračních seminářů intervenční kardiologie

Jan F. Vojáček

I. interní kardiologická klinika LF UK a FN, Hradec Králové
Kardiologie Bulovka, s. r. o., Praha

Důslednost Andrease Grüntziga se projevil nejenom v tom, že neúspěšně, cílevědomě a úspěšně šel za možností dilatovat většité tepny pomocí jím v kuchyni vyráběných nepoddajných balonků, ale následně chtěl udržet tuto metodu živou i pomocí dalších svých prioritních opatření. Každý, kdo chtěl provádět koronární angioplastiku v jejích počátcích, to znamená koncem sedmdesátých a začátkem osmdesátých let minulého století, musel při koupi balonků – tehdy ručně vyráběných pouze švýcarskou firmou Schneider (až později se přidala USCI a potom mnoho dalších) – prokázat, že se zúčastnil jednoho z „The Live Demonstration Course“ – živých demonstračních seminářů organizovaných Andreasem Grüntzigem v Curychu již od roku 1978 (obrázek 1). První live demonstration course se uskutečnil v Curychu pro necelých 30 zájemců v srpnu 1978, tedy již několik měsíců po provedení prvních PTCA na světě – v Curychu, Frankfurtu, San Franciscu a New Yorku (Grüntzig, Kaltenbach, Myler, Stertzer). Živými přenosy ze sálu byla demonstrována v podstatě metoda, v níž byli všichni v té době začátečníci. Andreas Grüntzig před tím provedl 27 koronárních angioplastik a při prvním workshopu demonstroval 28 přítomným angioplastiku na 7 pacientech. Podle vzpomínek Richarda Mylera není známo, že by kdokoliv jiný do té doby vyučoval novou medicínskou metodu přímými přenosy výkonů na nemocných. K uspořádání tohoto živého demonstračního semináře v podstatě vedl Andreas Grüntzig jeho nadřízený, který nebyl spojen s četnými cestami mladého lékaře do

zahraničí ani s množstvím cizích lékařů, kteří chodili na katetrizační sál do Curychu. Proto se Grüntzig rozhodl uspořádat pro lékaře, kteří se chtěli seznámit s jeho metodou, živý demonstrační seminář. Tento kurz se potom ještě v Curychu opakoval a pověstným se stal především poslední kurz z roku 1980, kterého se zúčastnili, vedle všech zakladatelů a pionýrů koronárních angioplastik (Andreas Grüntzig, Richard Myler, John Simpson, Simon Stertzer, Jean Marco, Spencer King a další) i předchozí velcí cévních intervencí – Charles Dotter, Mason Sones a Melvin Judkins (obrázek 2). Z tehdejšího Československa se účastnil Alfred Belán, který potom provedl první koronární angioplastiky u nás.

Grüntzig v roce 1980 odešel do Emory Hospital v Atlantě, kde pokračoval spolu se Spencerem Kingem III a Johnem Douglassem ve svých demonstračních kurzech koronárních angioplastik.

V Evropě pokračoval v každoročních demonstračních seminářích Grüntzigův žák Bernhard Meier v Ženevě. Sám Meier následoval v roce 1980 Grüntziga do Atlanty, kde podstoupil tříletý intenzivní trénink, a po návratu pořádal pravidelně každý rok kopie Grüntzigových kurzů v Ženevě až do svého odchodu na místo přednosta Kardiologického oddělení v Bernu v roce 1992. Jeho kurzů se účastnilo i několik dalších lékařů z Československa (Aschermann, Červenka, Kováč, Peregrin, Rozsival, Vojáček, Zelenay), kteří po roce 1989 koronární angioplastiky zahájili a učili na dalších pracovištích v Československu. Potom pokračovaly demonstrační semináře („Complex Coronary Angioplasty and New Techniques in Interventional Cardiology“) v Toulouse pod vedením Jean Marco a Jean Fajadeta, poprvé v roce 1989 a od roku 1993 i Rotterdam Stent Course pořádaný Patrickem Serruysem. Oba kurzy se později po vzájemné dohodě spojily do pařížského PCR, do jeho pořádání se posléze zapojila i ESC Working Group on Interventional Cardiology (dnešní EAPCI – European Association of Percutaneous Cardiovascular Interventions, ta vznikla jako joint venture mezi ESC Working Group on Interventional Cardiology a EuroPCR).

Obr. 1. Demonstrační seminář organizovaný Andreasem Grüntzigem v Curychu v roce 1978

Grüntzig jako první zavedl workshop jako formu výuky nové léčebné metody

První koronární angioplastika byla v Československu provedena v lednu 1981, tedy 3,5 roku po Andreasovi Grüntzigovi. První PTCA pracovní seminář zorganizoval Václav Červenka z 2. interní kliniky Lékařské fakulty hygienické v Praze v posluchárně kar-

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA:

prof. MUDr. Jan F. Vojáček, DrSc., vojacjan@fnhk.cz

I. interní kardiologická klinika LF UK a FN, Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové

Cit. zkr: Interv Akut Kardiol 2020; 19(1): 10–13

Obr. 2. Kurz v Curychu u v roce 1980. Reprodukováno se souhlasem nakladatelství Iatric Press and The European Society of Cardiology z kapitoly Meier B. The first coronary angioplasty in Zurich. In: Bertrand ME ed. The evolution of cardiac catheterization and interventional cardiology. Iatric Press and The European Society of Cardiology, St Albans 2006, 230 s.

1. Andreas Grüntzig, 2. Charles Dotter, 3. Melvin P. Judkins, 4. F. Mason Sones, 5. Grüntzigova asistentka Maria Schlumpf, 6. Richard K. Myler, 7. Simon H. Sterzer, 8. Grüntzigova matka Charlotta

diologického oddělení pavilonu S ve čtvrtek 7. prosince 1989 na Lékařské fakultě hygienické (obrázek 3). Seminář zahájil profesor Vlastimil Víšek, moderátoři jednotlivých částí byli Václav Červenka, Michael Aschermann, Jan Vojáček, Josef Kováč, Vladimír Rozsival, Jan Peregrin, Ján Zelenay. O rok později, ve čtvrtek 29. listopadu 1990, byl demonstrační pracovní seminář invazivní kardiologie 2. PTCA – Rotacs na též pracovišti, stejně jako třetí seminář nazvaný 3. PTCA ve čtvrtek 5. prosince 1991, organizovaný již ve spolupráci s Pracovní skupinou Invazivní kardiologie při České a Slovenské kardiologické společnosti.

Náplní těchto prvních seminářů byly jednak teoretické přednášky o výsledcích a počtech PTCA z jednotlivých pracovišť tehdejší České a Slovenské Federativní Republiky, kde výsledky prezentovali Václav Červenka za 2. interní kliniku Lékařské fakulty hygienické UK, J. Kováč za IKEM Praha, J. Zelenay za UKCH Bratislava, Michael Ascherman za 3. interní kliniku FVL UK Praha a Jan Vojáček za 2. interní kliniku FVL UK Praha v roce 1989, dále se hovořilo o indikacích ke koronární plastice, ale již na těchto seminářích byly i přímé přenosy koronárních angioplastik. Čtvrtý PTCA seminář byl uspořádán na 2. interní klinice 1. lékařské

fakulty UK ve spolupráci s pracovní skupinou Invazivní kardiologie při České a Slovenské kardiologické společnosti ve čtvrtek 3. prosince 1992 a pátý demonstrační pracovní seminář, poprvé s názvem Workshop, 2. prosince 1993 společně IKEM a Ústřední vojenskou nemocnicí Praha.

Od roku 1995 do roku 1999 organizoval Michael Želízko Prague Workshop on Coronary Stenting ve spolupráci s CORDIS Johnson&Johnson a Pracovní skupinou invazivní kardiologie České kardiologické společnosti.

Současně pokračovaly Pracovní semináře PTCA a koronárních intervencí (tabulka 1).

Profesor Petr Widimský v roce 2000 uspořádal 1st International Symposium on Diagnostic and Therapeutic Cardiac Catheterization „Intercath-1“ věnované 70. výročí první katetrizace srdce Otto Kleinem a Intercath zopakoval k 75. výročí v roce 2005.

V roce 2004 se všechny workshopy sjednotily pod jednotné číslování jakožto XIVth PRAGUE WORKSHOP ON INTERVENTIONAL CARDIOLOGY INTERCATH 2004 a od roku 2007 jsou označovány jako WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE (v roce 2007 XVII. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE) (tabulka 1).

Jednotlivých ročníků se účastnila řada předních světových intervenčních kardiologů, mezi jinými Bernhard Meier, Spencer King III, Kurt Amplatz, Ulrich Sigwart, Josef Rösch, Martin Kaltenbach, Garry Mintz, patologická anatomka Renu Virmani, Thierry Lefevre, Witold Ruzyllo, Anthony H. Gershlick, Michael Haude, Harald Mudra, Peter P. de Jaegere, Horst Sievert, Jozef Mašura, Jiří Endrys.

Obr. 3. Oznámení o prvním PTCA pracovním semináři v roce 1989

LÉKAŘSKÁ FAKULTA
HYGIENICKÁ UK

PRACOVNÍ SEMINÁŘ
1. PTCA
ČTVRTEK 7. PROSINCE 1989 V PRAZE 10.

Program

II. interní klinika LFH UK,
Šrobárova 50,
199 34 Praha 10,
Kardiologické oddělení.

ČTVRTEK 7. prosince 1989.

7,30-8,30 Registrace, provozní informace, káva.

8,00-8,15 Zahájení
VI. Víšek, V. Červenka.

8,15-8,25 Úvod - historie PTCA
VI. Víšek

ČASŮ A.

8,30-9,00 Moderátoři: V. Červenka, M. Aschermann
- J. Vojáček

Počty a výsledky PTCA z jednotlivých
pracovišť v ČSR.

1. V. Červenka - II. interní klinika
2. J. Kováč - IKEM Praha LFH UK
3. J. Zelenay - UKCH Bratislava
4. M. Aschermann - III. interní klinika
FVL UK Praha
5. J. Vojáček - II. interní klinika
FVL UK

9,30-10,00 Výsledky PTCA č. 1.

10,00-10,15 PŘESTÁVKA - káva

ČASŮ B.

Moderátoři: J. Kováč, J. Vojáček

10,05-10,15 Indikace k PTCA na II. int. LFH UK
V. Červenka

Obr. 4. Účastníci 1. PTCA demonstračního semináře. Foto Václav Červenka

Tab. 1. Přehled pracovních seminářů PTCA a koronárních intervencí od roku 1989

Datum	Název	Hlavní organizátor
7. 12. 1989	1. PTCA PRACOVNÍ SEMINÁŘ	Václav Červenka
29. 11. 1990	2. PTCA-ROTACS DEMONSTRAČNÍ PRACOVNÍ SEMINÁŘ INVAZIVNÍ KARDIOLOGIE	Václav Červenka
5. 12. 1991	3. PTCA DEMONSTRAČNÍ PRACOVNÍ SEMINÁŘ INVAZIVNÍ KARDIOLOGIE	Václav Červenka
3. 12. 1992	4. PTCA DEMONSTRAČNÍ PRACOVNÍ SEMINÁŘ INVAZIVNÍ KARDIOLOGIE	Michael Aschermann, Jan Vojáček
2. 12. 1993	5. PTCA DEMONSTRAČNÍ PRACOVNÍ SEMINÁŘ – WORKSHOP	Václav Červenka, Michael Želízko
27. 1. 1995	6. PTCA DEMONSTRAČNÍ PRACOVNÍ SEMINÁŘ INVAZIVNÍ KARDIOLOGIE	Jan Vojáček, Michael Aschermann
00. 11. 1995	PRAGUE WORKSHOP ON CORONARY STENTING	Michael Želízko
21. 3. 1996	7. PTCA WORKSHOP	Michael Želízko
7. 11. 1996	2 nd PRAGUE WORKSHOP ON CORONARY STENTING	Michael Želízko
3. 4. 1997	8. WORKSHOP PTCA A KORONÁRNÍCH INTERVENČÍ	Jan Vojáček, Michael Aschermann
13.–14. 11. 1997	3 rd PRAGUE WORKSHOP ON CORONARY STENTING	Michael Želízko
14. 5. 1998	9. WORKSHOP PTCA A KORONÁRNÍCH INTERVENČÍ	Jan Vojáček, Michael Aschermann
00. 10. 1997	4 th PRAGUE WORKSHOP ON CORONARY STENTING	Michael Želízko
30. 9. 1999	10. PRACOVNÍ SEMINÁŘ PTCA A KORONÁRNÍCH INTERVENČÍ	Michael Aschermann
26.–27. 10. 1999	5 th PRAGUE WORKSHOP ON CORONARY STENTING	Michael Želízko
12.–14. 10. 2000	INTERCATH-1	Petr Widimský
29.–30. 3. 2001	6 th PRAGUE WORKSHOP ON INTERVENTIONAL CARDIOLOGY	Michael Želízko
11.–12. 10. 2001	PRAGUE WORKSHOP ON INTERVENTIONAL CARDIOLOGY	Jan Vojáček
29.–30. 11. 2002	PRAGUE WORKSHOP ON INTERVENTIONAL CARDIOLOGY 2002	Michael Želízko
22.–24. 4. 2004	XIV th PRAGUE WORKSHOP ON INTERVENTIONAL CARDIOLOGY INTERCATH 2004	Jan Vojáček, Michael Želízko
21.–23. 4. 2005	15 th PRAGUE WORKSHOP ON INTERVENTIONAL CARDIOLOGY INTERCATH 2005	Petr Widimský, Michael Aschermann
6.–7. 4. 2006	XVI th PRAGUE WORKSHOP: INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE 2006	Michael Želízko
26.–27. 4. 2007	XVII. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Jan Vojáček, Josef Štásek
10.–11. 4. 2008	XVIII. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE ČKS 2008	Michael Želízko
15.–16. 4. 2009	XIX. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Petr Kala
15.–16. 4. 2010	XX. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Michael Želízko
7.–8. 4. 2011	XXI. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Jan Vojáček, Josef Štásek
12.–13. 4. 2012	XXII. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE ČKS	Viktor Kočka
15.–16. 4. 2013	XXIII. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Petr Kala
10.–11. 4. 2014	XXIV. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Michael Želízko
16.–17. 4. 2015	XXV. WORKSHOP INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Josef Štásek
11.–13. 4. 2016	XXVI. WORKSHOP ČESKÉ ASOCIACE INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Petr Kala
5.–7. 4. 2017	XXVII. WORKSHOP ČESKÉ ASOCIACE INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Michael Želízko, Martin Mates
11.–13. 4. 2018	XXVIII. WORKSHOP ČESKÉ ASOCIACE INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Josef Štásek
10.–12. 4. 2019	XXIX. WORKSHOP ČESKÉ ASOCIACE INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Ivo Bernat, Viktor Kočka

Obr. 5. Počty PTCA v Československu uvedené na 1. PTCA demonstračním semináři. Obrázek poskytl doc. MUDr. Václav Červenka

PTCA CSSR 1982 --> 1989 (7. XII.)	
CELKEM	553
IKEM	248
VINOHRADY	221
BRATISLAVA	31
III. int. FVL	32
II. int. FVL	15
LF Hr. Kr	6

Obr. 6. 4. a 5. PTCA demonstrační seminář v letech 1992 a 1993

	Místo konání
II. interní klinika LFH UK Praha	LFH UK Praha
II. interní klinika 3. LF UK Praha	3. LF UK Praha
II. interní klinika 3. LF UK Praha, I. int. odd ÚVN, PS Invazivní kardiologie	3. LF UK Praha
II. interní klinika 1. LF UK Praha + PS Invazivní kardiologie	II. interní klinika 1. LF UK
IKEM a ÚVN Praha + PS Invazivní kardiologie ČKS	IKEM
II. interní klinika VFN a 1. LF UK Praha + PS Invazivní kardiologie	II. interní klinika 1. LF UK
IKEM + CORDIS Johnson&Johnson	IKEM
IKEM + PS Invazivní kardiologie	IKEM
IKEM + CORDIS Johnson&Johnson + WG Invasive Cardioangiologie	IKEM
II. interní klinika 1. LF UK Praha + PS Invazivní kardiologie	II. interní klinika 1. LF UK
IKEM + CORDIS Johnson&Johnson + WG Invasive Cardioangiologie	IKEM
II. interní klinika 1. LF UK Praha + PS Invazivní kardiologie	II. interní klinika 1. LF UK
IKEM + CORDIS Johnson&Johnson + WG Invasive Cardioangiologie	IKEM
II. interní klinika 1. LF UK Praha + PS Invazivní kardiologie	II. interní klinika 1. LF UK
IKEM + CORDIS Johnson&Johnson + WG Invasive Cardioangiologie	IKEM
Czech Society of Cardiology	Hotel Ambassador, Praha
IKEM + CORDIS Johnson&Johnson + PS Invazivní kardiologie	IKEM
FN MOTOL, WG INVASIVE CARDIOLOGY Czech SOCIETY OF CARDIOLOGY	Kongresové centrum Praha
IKEM + WG INVASIVE CARDIOLOGY Czech SOCIETY OF CARDIOLOGY	IKEM
IKEM + WG INVASIVE CARDIOLOGY Czech SOCIETY OF CARDIOLOGY	HOTEL PYRAMIDA, Praha
WG INTERVENTIONAL CARDIOLOGY CSC + WG INTERVENTIONAL CARDIOLOGY ESC	Hotel Ambassador, Praha
IKEM + PS Intervenční kardiologie ČKS	IKEM
LF UK a FN Hradec Králové + PS Intervenční kardiologie ČKS	Výukové centrum Hradec Králové
IKEM + PS Intervenční kardiologie ČKS	IKEM
FN Brno Bohunice + PS Intervenční kardiologie ČKS	Holiday Inn Brno
Klinika kardiologie IKEM + PS Intervenční kardiologie ČKS	IKEM
I. interní kardiologická klinika LF UK a FN Hradec Králové + PS IK ČKS	Výukové centrum Hradec Králové
FN Královské Vinohrady + PS Intervenční kardiologie ČKS	Průhonice u Prahy
FN Brno Bohunice + PS Intervenční kardiologie ČKS	Hotel Voroněž Brno
IKEM + PS Intervenční kardiologie ČKS	IKEM
I. interní kardiologická klinika LF UK a FN Hradec Králové + PS IK ČKS	Univerzita Hradec Králové
FN Brno Bohunice + ČESKÁ ASOCIACE INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	Hotel International Brno
IKEM + Nemocnice Na Homolce + ČESKÁ ASOCIACE INTERVENČNÍ KARDIOLOGIE	IKEM
I. interní kardiologická klinika LF UK a FN Hradec Králové + ČAIK ČKS	Univerzita Hradec Králové
FN Plzeň a FN Královské Vinohrady + ČAIK ČKS	PARKHOTEL Plzeň

Obr. 7. INTERCATH-1 a Prague Workshop Interventional cardiology 2000 a 2001

Obr. 8. XIV Prague Workshop on Interventional Cardiology. Intercath 2004

LITERATURA

1. Widimský J. Otto Klein – the forgotten founder of diagnostic cardiac catheterization. Letters to the Editor. European Heart J. doi: 10.1093/eurheartj/ehm549 Online publish-ahead-of-print 10 December 2007.

2. Aschermann M, Widimský J. 80. výročí založení Československé a České kardiologické společnosti. Cor Vasa 2009; 51(10): 664–669.